

OBALA NOĆI

roman

Preveo s ruskog
Žarko Milenić

Brčko, 2013

PREDGOVOR AUTORA

Autoru je teško, čak ne priliči da govori o svom djelu – sve što je htio da kaže on je već rekao napisavši ga. Šta je iz toga izašlo prosuđiće čitaoci. Autoru ostaje da «umre», to jest da umukne i... da napiše novu knjigu – ako mu ostane snage i vremena.

Uzajamnim ubistvom se na abhaškom jeziku naziva rat. Neobično, ali i iskreno, bez ublažavajućih eufemizama. Taj naziv, očito, dolazi iz daleke prošlosti, kada je čovjek još nazivao stvari svojim imenima, neposredno, otvoreno, kada zloglasna politička korektnost još nije bila u vidu.

I tim uzajamnim ubistvom narodi Južnog Kavkaza bave se već dvije decenije. Vruće faze mi kao da smo prošli, iako, sad tamo sad ovdje, planu žarišta sukoba, odnoseći nove živote. Ponekad budu duža ili kraća zatišja, stanke – da li od umora, da li od mirotvornog uticaja posrednika, da li od uspjelog udjela mirovnih snaga. Pri tom se ionako ne vidi svjetlo na kraju tunela. Odraslo je pokoljenje koji ništa osim rata ne zna, pokoljenje, čiji je kulturni nivo opasno nizak. A ono je bremenito eskalacijom agresije, izlivom zadrijemalih nacionalističkih snaga, novim ratovima.

Gruzijsko-abhaško uzajamno ubistvo od 1992. do 1993. godine odnijelo je više od tri hiljade života Abhaza. To je velika tragedija za naš malobrojni narod. Mi još nismo mogli da nadoknadimo taj gubitak, iako je od tada prošlo dovoljno mnogo vremena. Poginulo je takođe i hiljade Gruzijaca.

I Abhazi i Gruzijci, ubijeni u tom ratu, uglavnom su bili mladi ljudi, oni su htjeli da žive, a ne da umru.

Glavni uzročnici – oni koji su naredili da se ide na Abhaziju tenkovima – još su živi, oni su mirno dočekali svoju starost u vilama, pod sigurnom zaštitom i s osjećajem da su bili u pravu.

Naša svijest okreće se ka miru, mi ćemo da odbacimo prijetnje novih konflikata kada krivci za naše ratove budu prozvani i osuđeni. To je dug svakog društva koje smatra sebe civilizovanim. Drugog puta ustanovljenja trajnog mira na Južnom Kavkazu, osim puta samoočišćenja i pokajanja, nema.

Ja ne pridajem nama, Abhazima, samo ulogu žrtve. Pri svoj tragičnosti naše istorije, ograničenosti naših resursa, naše zavisnosti od spoljnih snaga, mnogobrojnih prijetnji sa svih strana, pristati na ulogu žrtve znači priznati svoj poraz, znači zatvoriti svojim rukama sebi put u budućnost. Više od toga to znači pokušati izbjeći odgovornost za svoje postupke, za svoje greške, za svoju krivicu.

No, ipak ne bi bilo proliveno toliko krvi, ne bi bilo izvršeno toliko zločina da nije bilo avgusta 1992. godine, kada je bio započet rat.

Moj roman ne govori samo o ratu već i o tome da rat ubija sve živo, ubija i one koji su preživjeli, koji su štitili svoju otadžbinu – kako god to dostojno, plemenito bilo. Vjerovatno je u tome sva tragična sudbina našeg pokoljenja koje se i nije vratilo iz rata, koje je nestalo u njemu.

Ja nisam ja.

N. N.

Adgur A. je od kraja avgusta 1992. i do svoje pogibije na prilazi-ma Suhumu godine 1993. vodio zapise.

Obična školska sveska tamnoplave boje, devedeset šest listova; nekoliko prvih listova je bilo istrgnuto («... vrlo brzo sam ih istrgnuo i sad žalim zbog toga. Kakav god da je to bio tekst – nevješt, neujednačen, ipak je bio brižno vođen. Bivši učenik se znojio vadeći riječi iz svog oskudnog, no zasad još svježeg i značajnog rječnika. Riječi su se s teškoćom razaznavale na papiru: taj učenik nije bio jako pismen, griješio je. No sa nemogućom i neslučajnom tačnošću oni su označavali autora. Sam to ne znajući ili bi se nejasno, u paničnom užasu, toga dosjetio, on se nezaštićeno ogolio, odbacujući samoću. Ipak, sveska je kockasta... Ali brojevi, kao i tekst, su varljivo nijemi i direktno jednoznačni...»). Sveska je ispisana hemijskom olovkom, povremeno nečitko; crnilo slova se sa svakom sljedećom riječi pomalo gubi. Pritiskanje ničemu nije dovelo – nestrpljivi, razdražljivi trag sve više trošenog uloška gotovo da je probijao list.

Sveska nije sadržavala lično ime i uopšte nikome nije bila namijenjena, nije se zavještala: Adgur A. nije težio sentimentalnim koketiranjima sa sudbinom («... pišem nikome – beskorisnije i istinitije malo šta biva iz ljudskih djela. Očekivanje nekog odjeka je slabost, ako ne i kukavičluk i samosažaljenje»). Ali onaj koji je bio sa njim na dan njegove pogibije, dva puta je čuo za mene, zapamtio moje ime, i kada smo se slučajno sreli u Suhumu i upoznali, predao mi je ovu svesku. Razgovarali smo i on mi je ispričao o okolnostima u kojima je poginuo Adgur A. – ako je moguće nazvati pogibijom samovoljni odlazak. Ali idemo redom.

Dan je bio relativno miran – nije bilo nikakve pucnjave ni borbe. Doduše pucalo se iz haubica, no niže od toga mjesta gdje su oni bili – uz obalu rijeke i uz viseći most nedaleko. Tek ih je snajperista, zasjevši u šumi više njih, iza poljane, bliže Šromu, uznemiravao, nije im dao da podignu glavu. Na to su obraćali malo pažnje i samo su iz dosade poslije svakog pucnja – obmanjujući manevar - dizali štap sa krpicom odgovarajuće, razdražujuće boje.

---

1 Glavni grad Abhazije (prev.).